

Avlesernes rolle i NKKs HD-screening

Utdrag fra sluttrapporten til NKKs HD-gruppe, 2019 (s. 8-10 og 13-14)

De ulike leddene i NKKs screeningprogram for HD

NKKs screeningprogram for HD består av flere ledd. I første ledd finner vi veterinærene som sjekker dyrets ID, tar røntgenbildene, og sender disse til NKK. Deretter har vi avleserne, som igjen bekrefter dyrets ID, vurderer om bildekvaliteten er bra nok til at bildet kan avleses, og til slutt setter en diagnose. I siste ledd finner vi ankeinstansen, som er et panel sammensatt av røntgenavleserne i Nordisk Kennel Union (NKU).

Avleserne

Ut fra FCIs regler er det opp til hver enkelt kenneklubb å definere hvor spesialisert utdanningen til veterinærene som avleser røntgenbildene skal være. NKKs røntgenavlesere gjennomgår en grundig opplæring før de får mulighet til å sette offisielle diagnoser. Avleserne er veterinærer som før opplæringen har lang erfaring med skjelettsykdommer og røntgendiagnostikk. Opplæringen hos NKK innebærer bl.a avlesing og riktig kategorisering av minst 5000 HD-bilder. Bildene blir lest sammen med en godkjent avleser fra Norge og/eller Sverige. Deretter må avleseren bestå en eksamen. Hvis avleseren er i tvil om en diagnose, skal vedkommende alltid be den andre avleseren om å vurdere bildet. Dersom bildet har dårlig kvalitet, eller hunden er posisjonert feil på bildet, skal det bli returnert til veterinæren som tok bildet, uten at det avleses. Hensikten er å utelukke at et dårlig bilde kan føre til at hunden feildiagnostiseres. I tillegg er dette vesentlig av hensyn til en mulig anke, ettersom det nordiske røntgenpanelet (se neste avsnitt) ikke vil kunne lese av bilder med dårlig kvalitet eller der posisjonering ikke er korrekt.

NKKs avlesere deltar i det nordiske røntgenpanelet, som består av HD-avlesere fra alle de nordiske landene. Panelet møtes to ganger årlig. I tillegg til å gjennomgå alle ankesaker, tar også panelet for seg 1-2 raser som de plukker ut røntgenbilder fra og avleser hver for seg. Deretter diskuterer de hvilken diagnose de har satt og hvorfor, dette for å sikre at alle de nordiske avleserne er samstemte og setter diagnose etter like kriterier, og at de ulike rasene blir lest på en korrekt måte.

Utdanning, videreutdanning og internsikring

Avlesernes utdanning, opplæring og nordiske arbeidsgrupper for å sikre harmonisering av avlesning i Norden, er beskrevet i del 1, kapittel 5. NKKs avlesere foretar også interne kontroller for å kvalitetssikre avlesningen. For et par år siden ble det gjort en sammenligning av avlesningsresultatene for HD for 30.000 hunder fordelt på de to avleserne. Resultatet viste at fordelingen av ulike HD-diagnoser er svært lik mellom de to avleserne.

Tabell 1. Fordelingen av diagnoser mellom avleserne

	Avleser x	Avleser y
A + B	78,3 %	76,4 %
C	14,1 %	14,4 %
D	6,2 %	7,3 %
E	1,4 %	1,8 %

NKK og Norden vs. andre land

OFA (Orthopaedic Foundation for Animals) har et helt annet avlesningssystem enn FCI (Fédération Cynologique Internationale). Det er derfor vanskelig å konvertere OFA-diagnoser til FCI-diagnoser. OFA leser og setter diagnoser ut fra rasens gjennomsnitt for HD. Helsesituasjonen for HD er antagelig annerledes i USA enn i Norge, noe som også gjør at sammenlikninger er vanskelig. (Se mer om OFA - metoden i del 2, kapittel 4). Det er enklere å sammenlikne SVs (Verein für Deutsche Schäferhunde) og evt. andre europeiske FCI-lands avlesninger med norske, selv om også disse er noe ulike. FCI har egne retningslinjer for avlesning av HD-røntgenbilder (se del 1, kapittel 5). Det må imidlertid alltid gjøres subjektive vurderinger i overgangene mellom diagnosene (A-B, B-C, osv.). Det er derfor ikke unaturlig at f.eks. en hund som akkurat har vippet over til C – svak grad – hos NKK kan få B – Fri – hos den tyske schäferhund foreningen (SV). For alle norske hunderaser sett under ett, er det mest utveksling av avlshunder mellom de nordiske landene, og det er derfor veldig viktig at resultatene er sammenliknbare innad i Norden. Det tette samarbeidet i Det nordiske røntgenpanelet skal sikre dette. Det er selvsagt ønskelig at alle FCI-land har et system for HD-screening som er så likt som mulig. FCI's Scientific Commission har derfor planlagt at det skal arrangeres et møte med avlesere fra FCI-land i løpet av 2019. Formålet er å diskutere avlesning og prosedyrer, for å få ytterligere harmonisering av avlesning og vurdering innad i FCI.

Habilitet

Habilitetsvurderingen er viktig både for NKK og avlesernes egen integritet. Mottar avleserne røntgenbilder av hunder tilhørende - eller med tette koblinger til – eget oppdrett, konkurrenter eller personer de har et spesielt forhold til (på godt og vondt) skal ikke bildene bli vurdert, men sendt direkte til den andre avleseren. Statistikk over re-røntgen i Norge og anker til det nordiske røntgenpanelet viser at andelen hunder som får ny diagnose ved rerøntgen i Norge, er veldig lik andelen som får endret diagnose ved anke til det nordiske røntgenpanelet. (Mer tall/statistikk lenger ned i dette kapitlet). Dette burde tilsi at de norske avleserne ikke er påvirket av evt. tidligere HD-resultat eller kjennskap til hund/eier/veterinær når de setter en diagnose.

Oppsummering avlesere

Prosjektgruppa har tillitt til at avleserne stiller riktige HD diagnoser, og er samkjørte med de andre avleserne i Norden. Når overgangene mellom diagnosene er glidende, vil grensetilfeller oppstå, og individuelle vurderinger måtte gjøres. Det er derfor ikke til å unngå at det er en viss endring av diagnoser ved en anke. Tviler en eier på et avlesningsresultat, bør han/hun derfor anke til det nordiske røntgenpanelet, heller enn å søke ut til andre avlesningsland/-metoder. Imidlertid hadde det vært ønskelig med enda bedre samsvar mellom nordiske og andre FCI-lands avlesningsresultater. Forhåpentligvis vil det planlagte avlesermøtet i FCI i 2019 bidra til dette.